Հովհաննես Թումանյան.

Երգեր

Ե - 1939

1374
Եուրփ
784
Ա-ՀՀ
4

Հ.Խ.Ս.Հ. ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏ

ԱՐՏԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿԱԲԻՆԵՏ

1869 - 1939

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

ՅԵՐԳԵՐ

ԾՆՆԴՅԱՆ 70-ԱՄՅԱԿԻ ԱՌԹԻՎ

ՅԵ... ԱՆ Տ. 300 1939Թ.

2002
ԶՈՒՌ-ԱՄ.ՍՍՌ.
11628-Ռ

2013 1374-Կ (79-ու) (28633-Կ2)

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

(1869 - 1923)

Ստալինյան պանծալի սերնդի-խորհրդային բոլոր մանուկներն ու պատանիները լավ ճանաչում են խորհրդային հայ ժողովրդի սիրելի բանաստեղծ Հ. Թումանյանին: Նա գրել է բազմաթիվ մանկական բանաստեղծություններ, պատմվածքներ, հեքիաթներ, պոեմներ և լեգենդներ: Հայտնի են «Գիքորը», «Շունն ու կատուն», «Զարի վերջը» և ուրիշները:

Թումանյանը ծնվել է Լոռու Դսեղ գյուղում 1869թ. գյուղական միջակ ընտանիքում: Նա իր սկզբնական գրագիտությունը սովորել է իր հորից՝ տեր Թադևոսից: 8 տարեկան հասակում ընդունվել է իրենց գյուղի տիրացու Գրիշա բիձու «դպրոցը», որտեղ գրում էին արճիճե մատիտներով, իսկ թանաքը պատրաստում էին կակաչ ծաղիկից: Երկու տարուց հետո Թումանյանն ընդունվում է տիրացու Սահակի վարժարանը, որը հետագայում կոչվեց «Սահակ վարժապետի դպրոց»: Սահակ վարժապետը յերկար գավազանով յերեխաներին «մանկավարժական տեռորի» յեր յենթարկում (ծեծում):

ԱՀ 11628-57

Ուղիղ 10 տարեկան հասակում Հ. Թումանյանը թողեց իրենց գյուղը և ծնողների ողնությամբ գնաց այն ժամանակ Ջալալօղլի կոչվող գյուղը (Ստեփանավան) և ընդունվեց տիրական վարժապետի յերկսեռ չորսդասյան դպրոցը: Դա 1879թ. էր: Չորս տարի սովորելուց հետո, վերջացրեց դպրոցը և տեղափոխվեց Թբիլիսի: Թբիլիսիում ընդունվեց Ներսեսյան դպրոցը և սովորեց մինչև 1886 թիվը:

Թումանյանն ընդամենը ապրել է 54 տարի, 14 տարի իրենց գյուղում և 40 տարի Թբիլիսիում: Նա չնայած կարճ ժամանակ ապրեց խորհրդայնացումից հետո, բայց նա գրկաբաց ընդունեց խորհրդային իշխանությունը և իր ամբողջ հոգով վողջունեց Հոկտեմբերյան Սոցիալիստական մեծ Հեղափոխությունը:

Մեծ է Թումանյանի կատարած ծառայությունները հայ ժողովրդի կուլտուրայի, գրականության և արվեստի այլ ճյուղերի զարգացման բնագավառում: Այդ է պատճառը, որ խորհրդային հասարակությունը նրան ճանաչում է, որպես հայ ժողովրդի մեծ բանաստեղծ:

ԼԺԿ-ի Արտադպրոցական կաբինետ

1. ՓԻՍՈՆ

խոսք Հ. Թումանյանի երաժշ. Մխ. Միրզոյանի

ուրախ

փիսոն գնաց փողեփող
կտրը դատարկ սիրտը դող
դունչը մեկնեց կոպճարին
շերեփն իջավ ճակատին.

2. ՇՈՒՆՆ ՈՒ ԿԱՏՈՒՆ (հատված)

խոսք Հ. Թումանյանի երաժշ. Ա. Մուրադյանի

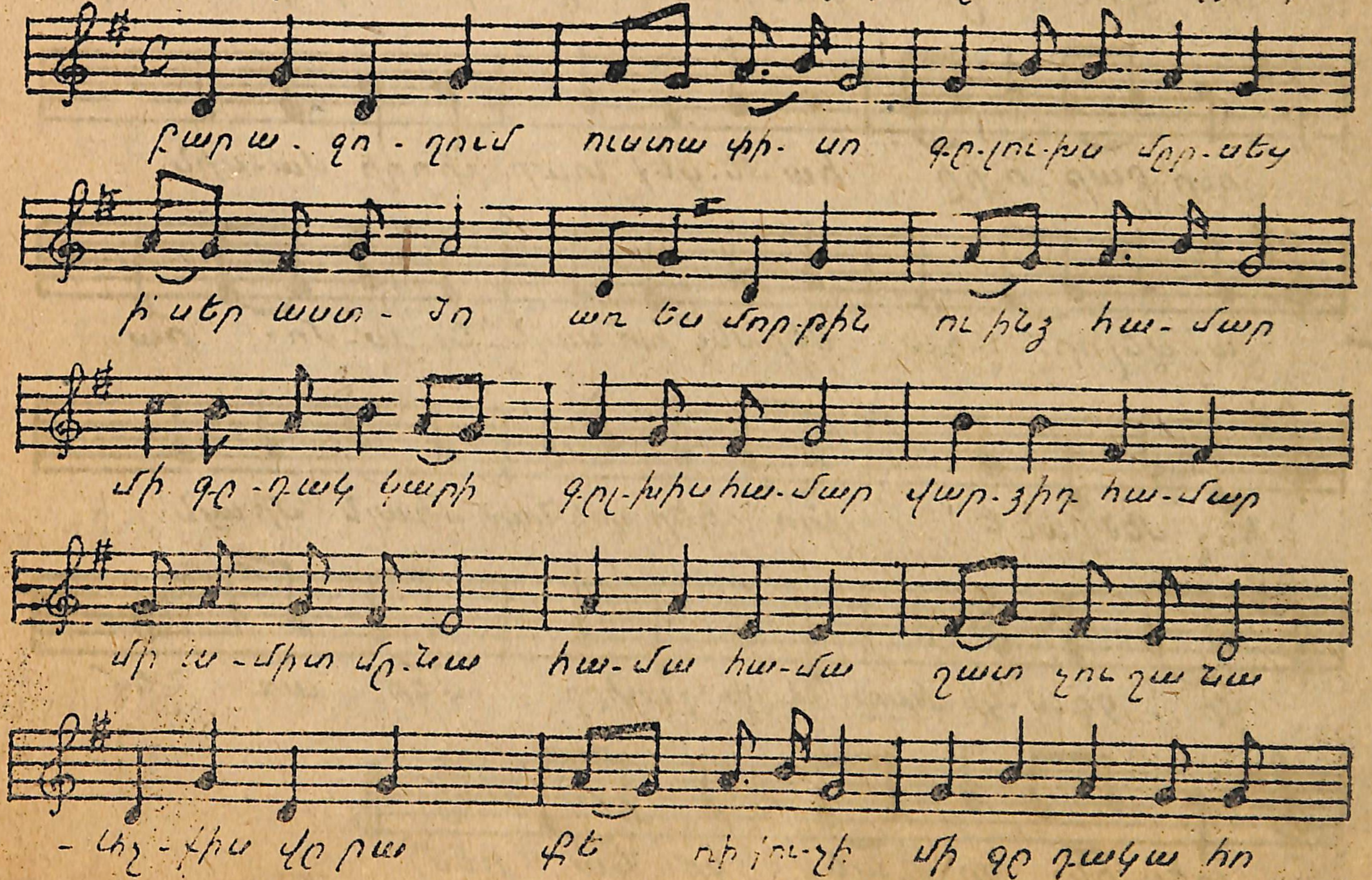

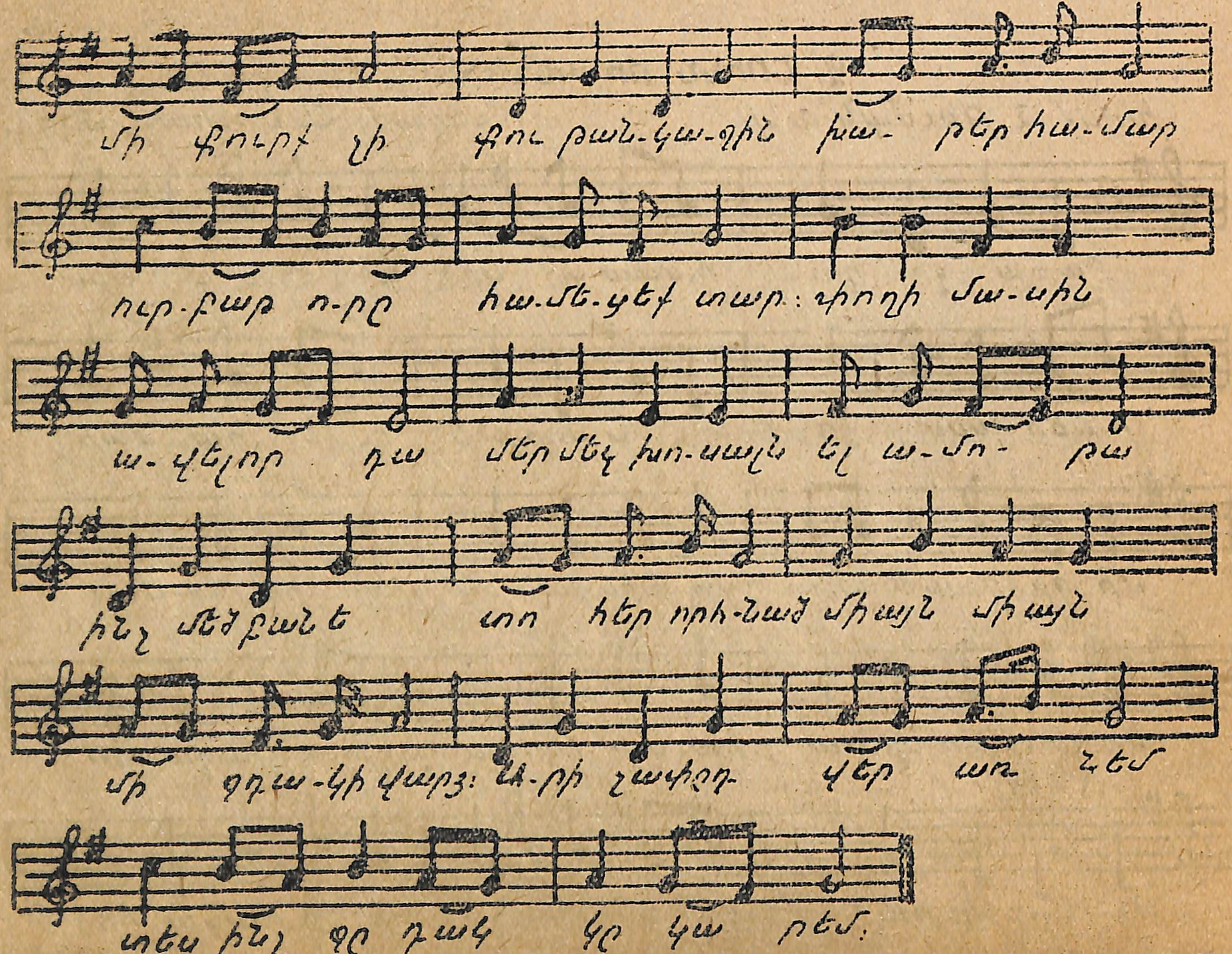

3. ԾՈՒՂՐՈՒՂՈՒ

Խոսք Հ. Թումանյանի — Յերաժշ. Դան. Ղազարյան

Ծուղրուղու... խոսեց ճեգին յերկրորդ բերան
Հո, հո, հո, հո,
Նախիրն արդեն հանդը տարան,
հո, հո, հո, հո.
Ծուղրուղու... լույսը բացվեց յերրորդ կանչին
կով, կով, կով, կով.
Նստեց նանը տեղի միջին,
կով, կով, կով, կով.

3. ՎԱՐԴԸ

թարգմ. Հ. Թումանյանի

յերաժշ. Ռոմ. Մելիքյանի

մղան ասայ՝ «ճեկ կը պոկեմ,
Այ կարմիր վարդ, դաշտի միջին»։
վարդն ասայ՝ «տես, կը ծակեմ,
Վոր չմոռնաս փշոտ վարդին»։ –
փշոտ վարդին, կարմիր վարդին,
Կարմիր վարդը դաշտի միջին.

Ու անհամբեր տըղան պոկեց,
պոկեց վարդը դաշտի միջին,
փուշը նրա ձեռքը ծակեց,
բայց ել չ՚ոգնեց քընքուշ վարդին. –
քընքուշ վարդին, կարմիր վարդին,
կարմիր վարդը դաշտի միջին։

Կ. ՓԻՍԻԿԻ ԶԱՆԳԱԿԸ

խոսք Հ. Թումանյանի

երաժշ. Դ. Ղազարյանի

փի-սի՞կը նստել մի մութ անկյունում, ունքերը կի-տել ու լավ է լի-նում
մո-տիկ եզա-լիս մի ու-րիշ կա-տու ինչու ես լալիս այ փիսիկ ջան դու

ինչ անեմ հա-պա որ լացը մի նեմ զանգակ են ուզում փիսոնց թոռները
են համոզում մամունը կերավ գընաց տանի մուկին վըրադըրավ.

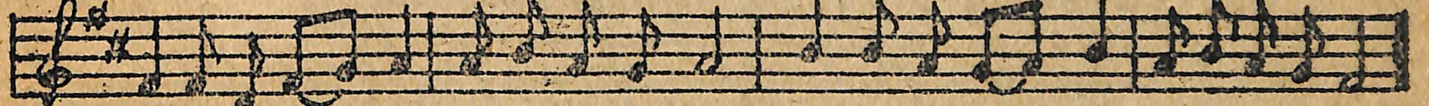

Հի-մի տա-տի-կի յե-տե-վիցըն կամ, ինչ են մանգա-լիս մի մի փետա-ռամ
փի սի կը նստել մի մութ անկյունում ունքերը կի տել ու լավ է լինում.

5. ԳԱՐՆԱՆ

(Բացվում են գարնան)

Խոսք Հ. Թումանյանի

Եր. Անուշ. Տեր-Ղևոնդյանի

Աշխույժ

Բացվում են գարնան օրերը պայծառ կռունկներ գ-րնանք դեպի սար

Գնանք դեպի այնտեղ յերկնահաս վերև կյանքը լայնածավալ յերկինք ու արև:

Փթթում են գարնան ծաղկունքը վառ վառ
Վեր կաց վեր ընկեր յելնենք դեպի սար
Հազար գույներով հազար հազար տեղ
Ծլվլում են նրանք ու բուրում այնտեղ:
Կանչում են գարնան հույզերն անհամար
Գնանք իմ ընկեր գնանք դեպի սար
Ճախրենք նրանց հետ յերկնահաս վերև
Կյանքը լայնարձակ ծաղիկ ու արև:

6. ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ՋՈՒՐԸ

Խոսք Հ. Թումանյան

Երաժշ. Ռոմ. Մելիքյանի

Արագ

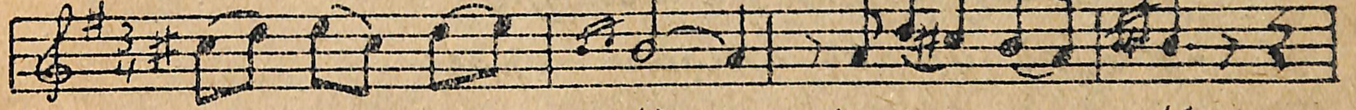

Դու վոր սա րեն կու գաս ջը րիկ

իմ պաղ ջը րիկ իմ անուշ ջրիկ —

— յես են սարեն կու գամ մը թին ուր հիրնունոր ձյունե գըլ-խին

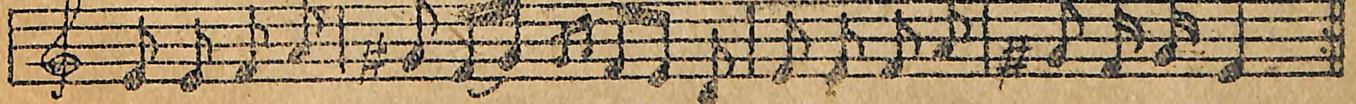

յեսեն սարեն կուգամ մը թին ուրիշինոնոր ձյունե գըլ-խին:

Դու վոր սարեն կուգաս զորիկ
իմ պաղ զորիկ իմ անուշիկ
-Ցես էն սարեն կուգամ մըթին
վոր հին ու նոր ձյուն է դուխին

Դու վոր առուն կերթաս զորիկ
իմ պաղ զորիկ իմ անուշիկ
-Ցես էն առուն կերթամ. կըվարթ
Ուր ափերն էն շուշան ու վարդ:

7. ԿԱՔԱՎԻԿ

Խոսք Հ. Թումանյանի — յերաժշ. Աշոտ Մանուկյանի

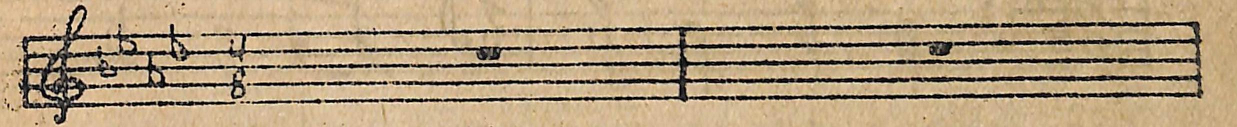

Ու-րախ քայլ-վեց թըռ-չուն-ներեն, կա-քավ թը-ռավ
քո քուն հյուսած ծա-ղիկ-նե-րով, շու-շան նար-դիզ

Կա-նաչ սա-րեն, կա-նաչ սա-րեն, սա-րի ծե-րեն
Նու-նու-ֆա-րով, քո տեղ լըց-ված յուղ ու ղա-ղով.

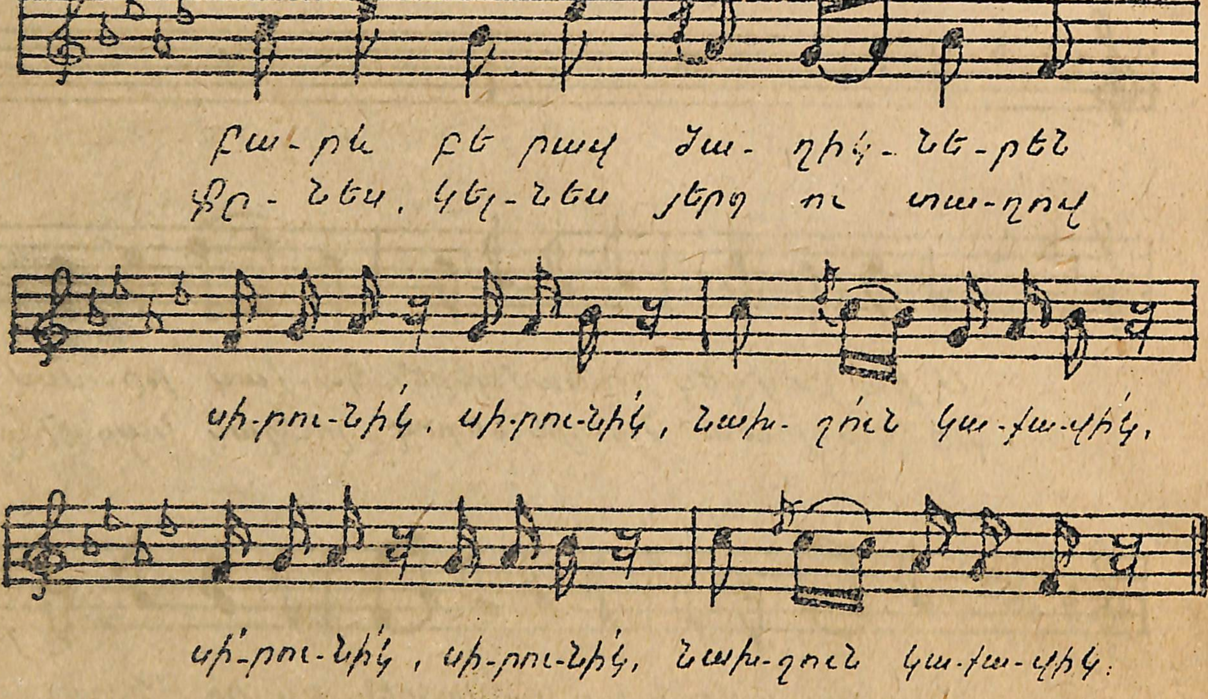

8. ՃՏԻԿԻ ՈՐՈՐԸ

Խոսք Թումանյանի   Յերաժշ. Ասպետ Մանուկյանի

Հանդարտ

Նի ծի տիկ նա նի Ծի . . Նի:

2. Ծիտիկը անուշ յերգ է տեսնում
Փըչի՛, հովիկ, փըչի՛,
Ծոծն որորվի, տանի բերի
Նանի՜, ծիտիկ, նանի՜

3. Բայց, տես, ծիտիկն իր ձնից՝ կարթնի
Կամաց փըշի, կամաց՝
Ծոծն էլ կզուլ տանի բերի:
Նանի՜, ծիտիկ, նանի՜:

ԳՐԱԴԱՐԱՆ Гос. Библиотека ZUUR-Арм.ССР им. А. Мясникяна

504

ՀՀ Ազգային գրադարան
NL0667875

1374
Ёкуер
784
Г-77